

1. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Roma, 4 noiembrie 1950

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, denumită simplificat și *Convenția europeană a drepturilor omului*, a fost ratificată de România prin Legea nr. 30/1994 și a fost publicată în M. Of. nr. 135 din 31 mai 1994.

Prin Legea de ratificare România a formulat o rezervă în ceea ce privește aplicarea art. 5 din Convenție, rezervă ce a fost retrasă ulterior prin Legea nr. 345/2004 (M. Of. nr. 668 din 28 iulie 2004).

Textul publicat în Monitorul Oficial este revizuit în conformitate cu prevederile Protocolului Nr. 3, intrat în vigoare la 21 septembrie 1970, ale Protocolului Nr. 5, intrat în vigoare la 20 decembrie 1971, și ale Protocolului Nr. 8, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1990, și cuprinde, în afară de acestea, textul Protocolului Nr. 2 care, în conformitate cu art. 5 paragraful 3, face parte integrantă din Convenție odată cu intrarea sa în vigoare la 21 septembrie 1970.

Ulterior, Convenția a fost amendată prin: Protocolul Nr. 9, încheiat la Roma la 6 noiembrie 1990 și ratificat prin Legea nr. 30/1994; Protocolul Nr. 10, încheiat la Strasbourg la 25 martie 1992 și ratificat prin Legea nr. 30/1994; Protocolul Nr. 11 încheiat la Strasbourg la 11 mai 1994 și ratificat prin Legea nr. 79/1995 (M. Of. nr. 147 din 13 iulie 1995) [prin acest protocol au fost introduse denumiri marginale la toate articolele din Convenție și din protocoalele adiționale la aceasta]; Protocolul Nr. 12, încheiat la Roma la 4 noiembrie 2000 și ratificat prin Legea nr. 103/2006 (M. Of. nr. 375 din 2 mai 2006); Protocolul Nr. 13, încheiat la Vilnius la 3 mai 2002 și ratificat prin Legea nr. 7/2003 (M. Of. nr. 27 din 20 ianuarie 2003); Protocolul Nr. 14 încheiat la Strasbourg la 13 mai 2004 și ratificat prin Legea nr. 39/2005 (M. Of. nr. 238 din 22 martie 2005).

Având în vedere faptul că Protocolul Nr. 14 a intrat în vigoare la 1 iunie 2010, amendamentele care au fost aduse prin acesta au fost inserate direct în textul Convenției.

Potrivit art. 20 din Protocolul Nr. 14, „1. La data intrării în vigoare a prezentului protocol, dispozițiile sale se vor aplica tuturor cererilor aflate pe rolul Curții, precum și tuturor hotărârilor a căror executare este supravegheată de către Comitetul Miniștrilor. 2. Noul criteriu de admisibilitate introdus prin art. 12 din prezentul Protocol la art. 35 parag. 3 lit. b) din Convenție nu se va aplica cererilor declarate admisibile înainte de intrarea în vigoare a prezentului protocol. Doi ani după intrarea în vigoare a prezentului protocol, doar Camerele și Marea Cameră vor putea aplica noul criteriu de admisibilitate.”

Protocolul Nr. 15, încheiat la Strasbourg la 16 mai 2013, introduce un considerent privind principiul subsidiarității și marja de apreciere. De asemenea, reduce de la 6 luni la 4 luni termenul limită în care poate fi sesizată Curtea cu o cerere. Protocolul Nr. 15 va intra în vigoare de îndată ce toate Părțile contractante îl vor semna și ratifica.

Protocolul Nr. 16 la Convenție va permite extinderea competenței Curții pentru a formula avize consultative, va consolida interacțiunea dintre Curte și autoritățile naționale, precum și aplicarea Convenției, conform principiului subsidiarității. Protocolul Nr. 16 va intra în vigoare de îndată ce zece Părți contractante îl vor semna și ratifica.

Cuprins

Art. 1. Obligația de a respecta drepturile omului

Titlul I. Drepturi și libertăți _____ 7

Art. 2. Dreptul la viață

Art. 3. Interzicerea torturii

Art. 4. Interzicerea sclaviei și a muncii forțate

Art. 5. Dreptul la libertate și la siguranță

Art. 6. Dreptul la un proces echitabil

Art. 7. Nicio pedeapsă fără lege

Art. 8. Dreptul la respectarea vieții private și de familie

Art. 9. Libertatea de gândire, de conștiință și de religie

Art. 10. Libertatea de exprimare

Art. 11. Libertatea de întrunire și de asociere

Art. 12. Dreptul la căsătorie

Art. 13. Dreptul la un recurs efectiv

Art. 14. Interzicerea discriminării

Art. 15. Derogare în caz de stare de urgență

Art. 16. Restricțiile activității politice a străinilor

Art. 17. Interzicerea abuzului de drept

Art. 18. Limitarea folosirii restrângerii drepturilor

Titlul II. Curtea Europeană a Drepturilor Omului _____ 13

Art. 19. Înființarea Curții

Art. 20. Numărul judecătorilor

Art. 21. Condiții de exercitare a funcțiilor

Art. 22. Alegerea judecătorilor

Art. 23. Durata mandatului și revocarea

Art. 24. Grefa și raportorii

Art. 25. Adunarea generală a Curții

Art. 26. Completele de judecători unici, comitete, Camere și Marea Cameră

Art. 27. Competența judecătorilor unici

Art. 28. Competența comitetelor

Art. 29. Decizii ale Camerelor asupra admisibilității și fondului

Art. 30. Desesizarea în favoarea Marii Camere

Art. 31. Atribuții ale Marii Camere

Art. 32. Competența Curții

Art. 33. Cauze interstatale

- Art. 34. Cereri individuale
- Art. 35. Condiții de admisibilitate
- Art. 36. Intervenția terților
- Art. 37. Scoaterea de pe rol
- Art. 38. Examinarea în contradictoriu a cauzei
- Art. 39. Soluționări pe cale amiabilă
- Art. 40. Audiere publică și acces la documente
- Art. 41. Reparație echitabilă
- Art. 42. Hotărârile Camerelor
- Art. 43. Retrimiteră în fața Marii Camere
- Art. 44. Hotărâri definitive
- Art. 45. Motivarea hotărârilor și deciziilor
- Art. 46. Forța obligatorie și executarea hotărârilor
- Art. 47. Avize consultative
- Art. 48. Competența consultativă a Curții
- Art. 49. Motivarea avizelor consultative
- Art. 50. Cheltuieli de funcționare a Curții
- Art. 51. Privilegii și imunități ale judecătorilor

Titlul III. Dispoziții diverse _____ 22

- Art. 52. Anchetele secretarului general
- Art. 53. Apărarea drepturilor omului recunoscute
- Art. 54. Competențele Comitetului Miniștrilor
- Art. 55. Renunțarea la alte mijloace de reglementare a diferendelor
- Art. 56. Aplicare teritorială
- Art. 57. Rezerve
- Art. 58. Denunțare
- Art. 59. Semnare și ratificare

Primul Protocol adițional la Convenție _____ 25

- Art. 1. Protecția proprietății
- Art. 2. Dreptul la instruire
- Art. 3. Dreptul la alegeri libere
- Art. 4. Aplicare teritorială
- Art. 5. Raportare la Convenție
- Art. 6. Semnare și ratificare

Protocolul Nr. 4 recunoscând anumite drepturi și libertăți, altele decât cele deja înscrise în Convenție și în primul Protocol adițional la Convenție _____ 27

- Art. 1. Interzicerea privării de libertate pentru datorii
- Art. 2. Libertatea de circulație
- Art. 3. Interzicerea expulzării propriilor cetățeni

Art. 4. Interzicerea expulzărilor colective de străini

Art. 5. Aplicare teritorială

Art. 6. Raportare la Convenție

Art. 7. Semnare și ratificare

Protocolul Nr. 6 privind abolirea pedepsei cu moartea _____ 30

Art. 1. Abolirea pedepsei cu moartea

Art. 2. Pedepsa cu moartea în timp de război

Art. 3. Interzicerea derogărilor

Art. 4. Interzicerea rezervelor

Art. 5. Aplicare teritorială

Art. 6. Raportare la Convenție

Art. 7. Semnare și ratificare

Art. 8. Intrare în vigoare

Art. 9. Funcțiile depozitarului

Protocolul Nr. 7 _____ 32

Art. 1. Garanții procedurale în cazul expulzărilor de străini

Art. 2. Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală

Art. 3. Dreptul la despăgubiri în caz de eroare judiciară

Art. 4. Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori

Art. 5. Egalitatea între soți

Art. 6. Aplicare teritorială

Art. 7. Raportare la Convenție

Art. 8. Semnare și ratificare

Art. 9. Intrare în vigoare

Art. 10. Funcțiile depozitarului

Protocolul Nr. 12 _____ 35

Art. 1. Interzicerea generală a discriminării

Art. 2. Aplicarea teritorială

Art. 3. Raportarea la Convenție

Art. 4. Semnarea și ratificarea

Art. 5. Intrarea în vigoare

Art. 6. Funcțiile depozitarului

Protocolul Nr. 13 _____ 37

Art. 1. Abolirea pedepsei cu moartea

Art. 2. Interzicerea derogărilor

Art. 3. Interzicerea rezervelor

Art. 4. Aplicare teritorială

Art. 5. Raportare la Convenție

Art. 6. Semnare și ratificare

Art. 7. Intrare în vigoare

Art. 8. Funcțiile depozitarului

Protocolul Nr. 14 - extras- _____ 39

Art. 18. Dispoziții finale și tranzitorii

Art. 19.

Art. 20.

Art. 21.

Art. 22.

**Protocolul nr. 15 privind modificarea Convenției pentru
apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** _____ 41

Art. 1-9

**Protocolul nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor
omului și libertăților fundamentale** _____ 44

Art. 1-11

Index alfabetic al Convenției și protocoalelor adiționale _____ 47

Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei, luând în considerare Declarația Universală a Drepturilor Omului, proclamată de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948, considerând că acopul acestei declarații este recunoașterea și aplicarea universală și efectivă a drepturilor pe care ea le enunță,

considerând că scopul Consiliului Europei este realizarea unei uniuni mai strânse între membrii săi și că unul dintre mijloacele pentru a atinge acest scop este apărarea și dezvoltarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

reafirmând atașamentul lor profund față de aceste libertăți fundamentale care constituie temelia însăși a justiției și a păcii în lume și a căror menținere se bazează în mod esențial, pe de o parte, pe un regim politic cu adevărat democratic, iar pe de altă parte, pe o concepție comună și un respect comun al drepturilor omului din care acestea decurg,

hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene animate de același spirit și având un patrimoniu comun de idealuri și de tradiții politice, de respect al libertății și de preeminență a drepturilor, să ia primele măsuri menite să asigure garantarea colectivă a anumitor drepturi enunțate în Declarația Universală,^[1]

au convenit asupra celor ce urmează:

Art. 1. Obligația de a respecta drepturile omului

Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în titlul I al prezentei Convenții.

Titlul I. Drepturi și libertăți

Art. 2. Dreptul la viață

1. Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal în cazul în care infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege.

---

^[1] Potrivit art. 1 din Protocolul nr. 15, va fi adăugat următorul considerent: „afirmând că revine, în primul rând, Înalțelor Părți contractante, conform principiului subsidiarității, să garanteze respectarea drepturilor și libertăților definite în prezenta Convenție și în protocoalele la aceasta și că, astfel, ele se bucură de o marjă de apreciere, supusă controlului Curții Europene a Drepturilor Omului instituite prin prezenta Convenție”.

2. Moartea nu este considerată ca fiind cauzată prin încălcarea acestui articol în cazurile în care aceasta ar rezulta dintr-o recurgere absolut necesară la forță:

- a) pentru a asigura apărarea oricărei persoane împotriva violenței ilegale;
- b) pentru a efectua o arestare legală sau pentru a împiedica evadarea unei persoane legal deținute;
- c) pentru a reprima, conform legii, tulburări violente sau o insurecție.

Notă: A se vedea și art. 1-5 din Protocolul Nr. 6 la Convenție privind abolirea pedepsei cu moartea, precum și art. 1-3 și preambulul Protocolului Nr. 13.

Art. 3. Interzicerea torturii

Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

Art. 4. Interzicerea sclaviei și a muncii forțate

1. Nimeni nu poate fi ținut în sclavie sau în condiții de aservire.
2. Nimeni nu poate fi constrâns să execute o muncă forțată sau obligatorie.
3. Nu se consideră *muncă forțată sau obligatorie* în sensul prezentului articol:

- a) orice muncă impusă în mod normal unei persoane supuse detenției în condițiile prevăzute de art. 5 din prezenta Convenție sau pe durata libertății condiționate;
- b) orice serviciu cu caracter militar sau, în cazul celor care refuză serviciul militar din motive de conștiință, în țările în care acest lucru este recunoscut ca legitim, un alt serviciu în locul serviciului militar obligatoriu;
- c) orice serviciu impus în situații de criză sau de calamități care amenință viața sau bunăstarea comunității;
- d) orice muncă sau serviciu care face parte din obligațiile civile normale.

Art. 5. Dreptul la libertate și la siguranță

1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

- a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;
- b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nerespectarea unei hotărâri pronunțate de un tribunal, conform legii, ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;
- c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;

e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în termenul cel mai scurt și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

5. Orice persoană, victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații.

Notă: Prin art. 4 din Legea nr. 30/1994 de ratificare a Convenției, România a formulat o rezervă în sensul că art. 5 din Convenție nu va împiedica aplicarea de către România a dispozițiilor art. 1 al Decretului nr. 976/1968, care reglementează sistemul disciplinar militar.

Prin Legea nr. 345/2004 această rezervă a fost retrasă, făcându-se în același timp precizarea că dispozițiile Decretului nr. 976/1998 sunt și rămân abrogate.

Art. 6. Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul:

a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d) să audieze sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

Art. 7. Nicio pedeapsă fără lege

1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate.

Art. 8. Dreptul la respectarea vieții private și de familie

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

Art. 9. Libertatea de gândire, de conștiință și de religie

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor.

2. Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege, care, într-o societate

democratică, constituie măsuri necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății, a moralei publice, a drepturilor și a libertăților altora.

Notă: A se vedea și Primul Protocol adițional, art. 2.

Art. 10. Libertatea de exprimare

1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Art. 11. Libertatea de întrunire și de asociere

1. Orice persoană are dreptul la libertate de întrunire pașnică și la libertate de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei ori a drepturilor și a libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat.

Art. 12. Dreptul la căsătorie

Începând cu vârsta stabilită prin lege, bărbatul și femeia au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie conform legislației naționale ce reglementează exercitarea acestui drept.

Notă: A se vedea și Protocolul Nr. 7, art. 5.

Art. 13. Dreptul la un recurs efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Notă: A se vedea și art. 5 parag. 4 și art. 6 parag. 1 din Convenție.